

Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Susana Anitua Zenarruzabeitia
Aulesti, Bizkaia
(1925)

Aurkibidea

Biografia

1925. urteko abuztuan jaio zen Ibarrola auzoko Garatxa baserrian. 8 neba-arrebatatik seigarrena izan zen. Aita bertakoa zuen, ama, oster, Munitibarreko Askarreta baserrikoa. Udaletxeko eskolan ikasi zuen brodatzen eta puntua egiten Rosario "maistra baltza"rekin. Eskolan erdaraz egin arren, dotrinan euskaraz egiten zuen. 13 urterekin neskame joan zan San Migelera, Elgoibarrera, baina lo bakarra eginda bueltatu zen etxera. 21 urterekin Narea auzora ezkondu zen. 100 urte betetzear zela egin zitzaion elkarriketa, herriko emakumezko zaharrena zela. Bere umezaroko eta gaztaroko kontuak, baserriko bizimodua, erromeriak, ipuinak edo kondairak zein Gerra Zibila ekarri zituen gogora egindako elkarriketan.

Zintak

AUL-022

- **Proiektua:** Lea Ibarreko Ahotsak
- **Elkarriketatzailea(k):** Goiria Mendiolea, Nerea
- **Data:** 2025-04-24
- **Iraupena:** 78 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Agirrebeña, Aintzane

AUL-023

- **Proiektua:** Lea Ibarreko Ahotsak
- **Elkarriketatzailea(k):** Goiria Mendiolea, Nerea
- **Data:** 2025-04-24
- **Iraupena:** 72 min
- **Euskarria:** Bideo digitala

Pasarteak

1. Amama behar asko egindakoa

- **Erref:** AUL-022/003

- **Iraupena:** 0:02:53. **Hasi:** 00:01:59. **Bukatu:** 00:04:52
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Iritziak » Antzinako bizimoduari buruzkoak
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:

Umetan pozik bizi ziren Garatxa baserrian. Aitita-amamak ere aldamenean bizi ziren. Amamak egiten zituen lanak: basoa aitzurtu, patata erein... Buruko zapiarekin eta gonarekin ibiltzen zen. 67 urterekin hil zen arren, zaharragoa ematen zuen, behar asko egindakoa zen eta. Beraiek jatekoa eramaten zioten.

2. Biriketako gaitzarentzako erremedioak

- **Erref:** AUL-022/004
- **Iraupena:** 0:02:08. **Hasi:** 00:04:52. **Bukatu:** 00:07:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Erremedioak
- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Gaixotasunak

Laburpena:

Biriketako gaitzarekin hil zen amama, berak 8 urte inguru zituela. Orduko erremedioak: kristalezko ontzi baten kotoia jarri, alkoholarekin busti eta su eman. Hura saihesten aldean jartzen zuten gero. Bilbon bizi zen izeba batek tea ekarri zien, sendagaitzat. Baina amama ez zen sendatu.

3. Gaitzak, sendabelarrak, enplastoak

- **Erref:** AUL-022/005
- **Iraupena:** 0:01:41. **Hasi:** 00:07:00. **Bukatu:** 00:08:41
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Erremedioak
- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Gaixotasunak

Laburpena:

Sendabelarrak. Garatxoak, zaldarrak... Aitari zaldar bat kendu zioten eta gurutze formako marka geratu omen zitzaion. Gogoan du berak sarna ere izan zuela. Enplastoak egiten ziren, baina ez du gogoan nola.

4. Baserri handia zuten; logelak eta koltxoiak

- **Erref:** AUL-022/007
- **Iraupena:** 0:02:50. **Hasi:** 00:08:48. **Bukatu:** 00:11:38
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxearen egitura

Laburpena:

Baserri handia zen beraiena, sabai handia zuena. Bera umea zela obra egin eta 5 logela atera zituzten, gutxi zeuzkan eta. Hiru ahizpak ohe baten egiten zuten lo. Artilezko koltxoia. Bordatudun gainekoa ere bazuten. Lastamarrega, artoaren azalez egindako koltxoia. Behin han barruan ezkutatu ziren.

5. Arropak garbitzeko prozesua

- **Erref:** AUL-022/010
- **Iraupena:** 0:02:01. **Hasi:** 00:12:44. **Bukatu:** 00:14:45
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa garbitzea

Laburpena:

Arropa garbitzea (lixiba) aldian behin egiten zen. Arropak xaboitu eta barrika handi batean jartzen ziren, koloredunak behean eta zuriak goian. Gainean zaku garbi bat jarri eta sutako hautsa botatzen zen. Ura botatzen zitzaion gainetik. Amak zazpi baldekada ur garraiatu izan zituen.

6. Xaboia egiten zen etxean

- **Erref:** AUL-022/011
- **Iraupena:** 0:01:42. **Hasi:** 00:14:45. **Bukatu:** 00:16:27
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa garbitzea

Laburpena:

Erositako lixiba umetan ezagutu zuen jada. Xaboia etxean egiten zen. Berak ez zuen egin inoiz, baina nola egiten zen ikusi bai; seboa, olio eta "xaboia egiteko botika" bat erabiltzen zirela dio.

7. Etxea garbitzeko, erratza eta lasto-azaoa

- **Erref:** AUL-022/013
- **Iraupena:** 0:01:37. **Hasi:** 00:16:33. **Bukatu:** 00:18:10
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko zereginak

Laburpena:

Etxea garbitzeko bazuten erratza. Bestela, lasto-azaoarekin garbitzen zituzten ganbara edo sabaia. Gogoan du koskortu ostean egongelako lurzorua lixibarekin garbitzen zutela, gonbidatuak zetozenean.

8. Arropak gurdian hartu eta erre kara astintzera

- **Erref:** AUL-022/014
- **Iraupena:** 0:02:12. **Hasi:** 00:18:10. **Bukatu:** 00:20:22
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Mendia eta hondartza » Errekako arrantza eta ehiza
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko zereginak
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa garbitzea

Laburpena:

Arropa garbitzeko, sutako hautsa erabiltzen zen eta ereinotza, usain gozoa emateko. Aitak behiak uztartu eta guardian eramaten ziren arropak, errekarra, astintzera. Arropa gutxi zenean, etxetik gertuago bazituzten arropak astintzeko harria eta aska. Emakumeen lana izaten zen. Bera ez zen hasi lan horretan beranduagora arte. Umetan karramarroak harrapatzen ibiltzen ziren errekan.

9. Barruko arropak: etxean egindako pantaloiak eta gerruntzea

- **Erref:** AUL-022/015
- **Iraupena:** 0:03:28. **Hasi:** 00:20:22. **Bukatu:** 00:23:50
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Iritziak » Antzinako bizimoduari buruzkoak
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:

Aitaren kamiseta barrenarekin berak egin zituen berarentzat pantaloiak (azpiko arropak). Amak ez zituen erabiltzen. Lastamarregaren azalarekin arropak egin zituzten. Amantalak zakuarekin egiten zituzten, oihala erosteko dirurik ez zegoen eta. Bularretakoaren ordeztu "goruntze" (gerruntzea) erabiltzen zuten. Ama 17 urterekin ezkondu zen; aita 20 urte nagusiagoa zen.

10. Prakekin ezin ohitu

- **Erref:** AUL-022/016
- **Iraupena:** 0:02:24. **Hasi:** 00:23:50. **Bukatu:** 00:26:14
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak
- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Genero berdintasuna

Laburpena:

Aspaldi baten prakak ere izan zituen arren, ez zen ohitu prakak erabiltzera. Garai batean jendeak esaten zuen emakumezkoak "gizonezkotu" egin zirela, prakak jantzi zituztelako.

11. Abarkak janztetik takoiak janztera

- **Erref:** AUL-022/017
- **Iraupena:** 0:01:40. **Hasi:** 00:26:14. **Bukatu:** 00:27:54
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak

Laburpena:

Abarkekin ibiltzen ziren. Kalerako zapatak ere izango zituztela uste du, baina mezara ere abarka "txato"ekin joaten ziren. Gaztetan ez zuten halakorik, baina gerora takoiak janztea gustatu izan zaio.

12. Aita hil zenean, bi urtean lutoarekin

- **Erref:** AUL-022/018
- **Iraupena:** 0:02:12. **Hasi:** 00:27:54. **Bukatu:** 00:30:06
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Hiletak

Laburpena:

Aita hil zenean, lutoa eraman zuen. Bi mantila erabiltzen ziren, bat laburra eta bestea luzea, orratz buru beltzekin kateatuta. Bi urte egin zituen: lehenengoa beltzez eta bigarrena luto-erdian. Amama lehenago hil zen eta artean baserrian zegoenez, ez zuen egin haren lutorik. Garai batean sakratua zen lutoa.

13. Koltxoiak nola garbitzen zituzten

- **Erref:** AUL-022/021
- **Iraupena:** 0:01:12. **Hasi:** 00:31:05. **Bukatu:** 00:32:17
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko zereginak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxearen egitura

Laburpena:

Koltxoiak garbitzeko, barruko lana atera eta jo egiten zen. Azala garbitu ostean, berriz lana sartu eta josi egin behar. Bera gaztea zela hasi ziren malgukidun koltxoiak.

14. Gaubeila etxean

- **Erref:** AUL-022/023
- **Iraupena:** 0:02:21. **Hasi:** 00:35:13. **Bukatu:** 00:37:34
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Hiletak

Laburpena:

Koinatua hil zenean, euren etxean egin zitzaion gaubeila. Bi gau izan ziren. Arrosarioa errezatzen zen, baina edatekoa ere banatzen zen eta jendea lorrindu egiten zen. Goizera arte geratzen zirenei txokolatea edo beste zerbait ematen zitzaien gosaltzeko. Hilkutxak bi motatakoak egoten ziren gutxienez.

15. Hil-kanpaiak

- **Erref:** AUL-022/025
- **Iraupena:** 0:01:45. **Hasi:** 00:39:04. **Bukatu:** 00:40:49
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Kanpaiak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizarekin lotutako pertsonak

Laburpena:

Garai batean sei abade ere egon izan ziren Aulestin. Kanpaiak ere gehiago jotzen ziren. Hil-kanpaiak; kanpaien arabera jakiten zen hildakoa gizonezkoa, andrazkoa ala umea zen.

16. Su-kanpaiak eta etxe erre eskea

- **Erref:** AUL-022/026
- **Iraupena:** 0:01:56. **Hasi:** 00:40:49. **Bukatu:** 00:42:45
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Auzokoen arteko harremana
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Kanpaiak
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Gertaera izugarriak eta ezbeharrak

Laburpena:

Ettxeren bat erretzen zenean, kanpaiak jotzen ziren etengabe eta jendea laguntzera irteten zen. Aulestin kalean izan zen sute baten inguruko azalpenak. Gero etxe erre eskea egin zuten, dirua batzeko, etxea berriz eraikitzen laguntzeko.

17. Eskolan josten ikasi zuen `Maistra baltza´rekin

- **Erref:** AUL-022/028
- **Iraupena:** 0:02:15. **Hasi:** 00:42:58. **Bukatu:** 00:45:13
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Maisu-maistrak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Genero berdintasuna

Laburpena:

Aulestin ibili zen eskolan. Brodatzen eta puntua egiten ikasi zuen. Alfonbrak ere josi zituen. Sestaoko Rosario `Maistra baltza´ izan zuen irakasle. Goitizena nondik zetorkion. Neskak eta mutilak aparte ibiltzen ziren eskolan.

18. Aulestiko eskolako kontuak

- **Erref:** AUL-022/031
- **Iraupena:** 0:01:08. **Hasi:** 00:46:12. **Bukatu:** 00:47:20
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Iritziak » Antzinako bizimoduari buruzkoak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

Laburpena:

Goiz eta arratsalde joaten ziren eskolara. Beraiek etxera joaten ziren bazkaltzera. Urrutiago bizi zirenak jatekoarekin joaten ziren eta ezagunen baten etxean bazkaltzen zuten. Berogailua zuten eskolan eta egurrak ekartzen zizkioten maistrari.

19. Aulestiko eskolan dena gaztelaniaz

- **Erref:** AUL-022/033
- **Iraupena:** 0:01:57. **Hasi:** 00:47:40. **Bukatu:** 00:49:37
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen egoera
- Politika » Euskara eta politika
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Dotrina

Laburpena:

Eskolan dena gaztelaniaz egiten zuten. Euskaraz eginez gero, zigorra izaten zuten. Eskolatik irtendakoan elizara joaten ziren, dotrina ikastera. Han latinez, gaztelaniaz eta euskaraz ikasi zuela dio. Francoren garaian kalean ere ez zegoen euskaraz egiterik.

20. Ama onik etorri zen Gernikatik bonbardaketa egunean

- **Erref:** AUL-022/037
- **Iraupena:** 0:03:27. **Hasi:** 00:52:45. **Bukatu:** 00:56:12
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren hasiera
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:

Gerraren hasiera. Tropak San Migel aldetik sartu ziren. Gernika bonbardatu zuteneko oroitzapenak. Neba eta biak belarra ebakitzen zeuden. Euren baserria altu dagoenez, hegazkinak gertutik ikusten zituzten. Jendeari erasotzen zieten, arbolapean gorde ziren. Ama Gernikan zegoen, baina onik itzuli zen.

21. Elorrioko bikote bat euren etxean ezkutatuta

- **Erref:** AUL-022/038
- **Iraupena:** 0:02:45. **Hasi:** 00:56:12. **Bukatu:** 00:58:57
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:

Amak Elorrioko senar-emazte batzuekin harremana zuen, haien maizterrak izan zirelako. Gerra sasoian euren baserrian egon ziren ezkutatuta, alaba Jaurilaritzako arduradun batekin ezkontuta zegoelako. Hegazkinak zetozenean, denak ezkutatzera joaten ziren eta emaztea pianoa jotzen geratzen zen.

22. Botoa bizkaitarrei, bost ogerlekoren truke

- **Erref:** AUL-022/040
- **Iraupena:** 0:01:25. **Hasi:** 00:59:31. **Bukatu:** 01:00:56
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Hauteskundeak
- Politika » Jarrera politikoak » Karlismoa, liberalismoa

Laburpena:

Aita karlista zen. Karlidak vs. bizkaitarrak. Bizkaitarrek bost ogerleko eman zizkieten amari botoaren truk. Amak etxeko ekonomiari eta familiari begiratzen zion politikari baino gehiago. Jende gogorra zegoen.

23. Hiru neba gerran

- **Erref:** AUL-022/042
- **Iraupena:** 0:03:04. **Hasi:** 01:02:24. **Bukatu:** 01:05:28
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:

Hiru neba ibili ziren gerran: nagusiena milizianoekin, bigarrena txofer lanetan Jaurilaritzan eta gazteena falangistek eraman zuten, 18 urte bete gabe. Hanka-orpoa hondatuta baimenarekin etorri zen etxera. Sendatu zenean, ez zuen frontera itzuli nahi. Suertez, gerra bukatu zen bien bitartean. Aulestin baziren frontera ez joatearren ezkutatutako mutilak ere.

24. Gerra sasoian Aulestin hildakoak

- **Erref:** AUL-022/043
- **Iraupena:** 0:01:51. **Hasi:** 01:05:28. **Bukatu:** 01:07:19
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerran hildakoak eta zauritutakoak

Laburpena:

Gerra sasoian Aulestin hildakoak. Auzoan, Goikoerreta baserrian, bi anaia. Ebroko borrokan ere hil zen beste herritar bat.

25. Koinatua nola irten zen kartzelatik

- **Erref:** AUL-022/044
- **Iraupena:** 0:01:46. **Hasi:** 01:07:19. **Bukatu:** 01:09:05

- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa

Laburpena:

Susanaren koinatua kartzelan egon zen luzaro gerra sasoian. Gauez eramaten omen zituzten presoak kartzelatik, hiltzeko. Hori ikusita, zoroarena egin zuen, mediku batek aholkatuta, eta bizirik irtetea lortu zuen.

26. Senarra sei urtez soldadu

- **Erref:** AUL-022/045
- **Iraupena:** 0:01:52. **Hasi:** 01:09:05. **Bukatu:** 01:10:57
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:

Gerrateak interes handiegirik ez jartzeko adinean harrapatu zuela bera dio. Senarrak, berriz, sei urte egin zituen gerran eta, horren ostean egin zuen banderaren zina. Hasieran nazionalistekin joan zen, baina harrapatu egin zuten eta gero frankistekin ibili zen. Eibarrera bizikletan joaten zen, han neskame zegoen arrebarengana.

27. Errotak prezintatuta; Arratzura errotara gauez

- **Erref:** AUL-022/050
- **Iraupena:** 0:02:58. **Hasi:** 01:15:02. **Bukatu:** 01:18:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Errota
- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:

Gerra sasoian errotak zigortu egiten zituzten lanean harrapatuz gero, eta itxi egiten zituzten. Bekoerrota beti zigortuta eta Goikoerrota libre. Beraiek normalean Bekoerrota joaten zirenez, hura itxita zegoenean Arratzura joaten ziren gauez. Harrapatuz gero, astoa eta guzti kentzen zuten. Bekoerrota zabalik egon arren, ez ziren hara joaten, aita uste zuelako hangoek bota ziotela Lekeitio-belarra ortuan.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.

2025-11-14

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkarte

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com